

ANKETA na počátku roku

Na začátku roku 2014 jsme se z redakce Bio zeptali několika ekohospodářů:

☺ V čem se vydařil rok uplynulý a co jste třeba nečekali...?

☹ Co byste v ekologickém zemědělství letos nejraději změnili?

Zatím se nám ozvali tři. Doufáme, že se ještě někteří ozvou... Můžete napsat i vy, které jsme z redakce Bio neoslovili.

S přítelem Janem u ukázkového úlu

SIMONA ADAMCOVÁ, ekovčelařka, Rokytník – Broumovsko

☺ Rok se mi opravdu „vydařil“ v extrémních výkyvech počasí. My, zemědělci, jsme na počasí často velmi závislí. Březen byl nejstudenější za 100 let, květen nejvlhčí za posledních 50 let, červenec nejsušší za 70 let, listopad nejteplejší za posledních 30 let a začátek zimy nejteplejší za posledních 40 let. Prostě rok extrémních rekordů a výkyvů. V tom se opravdu špatně hospodaří. Pobavili nás meteorologové, kteří to všechno sečetli, zprůměrovali a řekli, že to byl vlastně průměrný rok...-)

(Co se jí vydařilo, Simona trochu zatajila: v září 2013 bylo včelařství a biomed oceněno jako Potravinář a potravin roku 2013 Královéhradeckého kraje ve své kategorii a jejímu synkovi byl již rok.)

☹ Co bych v ekologickém zemědělství letos nejraději změnila? Asi to počasí. Vrátila bych ho zpět do normálu, vždyť se podívejte na průběh té letošní zimy...

JITKA PÍCHOVÁ, ekozelinářka z Horních Ředic, Pardubicko

☺ Loni jsem byla ráda, že i přes nepříznivé počasí z kraje sezóny to příroda jakž takž dohnala a na podzim bylo zeleniny dostatek. Překvapil mě velký zájem o ni, ale to bylo nejspíš dáno tím, že byla obecně neúroda. Kladně také hodnotím širší spolupráci s ostatními ekozemědělci, kterou s emi podařilo navázat..

☹ Nevím, zda se to týká přímo té otázky, ale přála bych si, aby se změnilo myšlení spotřebitelů. Aby se znova naučili jíst to, co nám právě naše příroda a skladovací možnosti poskytují.

KONTROLY NEZBYTNÉ, ALE BEZ MONSTROZITY

ŠUMPERK – Ekologičtí zemědělci jen s velkou opatrností hodnotí transformaci státního dozoru nad rostlinnou výrobou, který od počátku letošního roku nově zastřešuje v Brně sídlící Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ). Obávají se, zda celý proces neskončí jen příslušným přemalováním cedulí bez pozitivního praktického dopadu pro české zemědělství.

„Transformace ze dvou dosavadních úřadů do jednoho by mohla sjednotit metodiku a postupy dohledu nad českým zemědělstvím. To by mohlo přinést úspory v řádu desítek milionů korun, jež by šlo investovat mnohem smysluplněji, například do podpory ekologického zemědělství. Na druhé straně je však otázkou, zda sloučení tyto kýžené úspory skutečně přinese, zda nedojde jen ke vzniku byrokratického superúřadu, který bude provádět jen kontroly pro kontroly,“ řekla manažerka PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců Kateřina Nesrstová.

Až dosud na rostlinnou výrobu dohlížela Státní rostlinolékařská správa, ta ale k 1. lednu 2014 zanikla. Sloučení obou institucí má podle státu ušetřit takřka 100 milionů korun. Transformace si zároveň za loňský a letošní rok má vyžádat jednorázové náklady zhruba 23 milionů korun. Úspory vzniklé

po sloučení však budou údajně dalekosáhle převyšeny restrukturalizačními náklady. Podle vedení ÚKZÚZ sloučení zároveň přinese zjednodušení systému kontrol.

ÚKZÚZ je správní úřad s centrálou v Brně a regionálními pracovišti. Jeho činnost stanovují předpisy Evropského společenství a zvláštní zákony, například zákon o vinohradnictví a vinařství, o krmivech, o oběhu osiva a sadby, o ochraně chmele nebo o hnojivech. Ústav mimo jiné vykonává odborné činnosti podle zákona o ÚKZÚZ a je také pověřen dělat úřední kontroly v oblasti ekologického zemědělství. Zaniklá Státní rostlinolékařská správa, která sídlila v Praze, měla na starost ochranu území ČR před zavlečením škodlivých rostlin, sledovala výskyt škůdců a chorob rostlin. Vedla také evidenci chemikálií a mechanizace určené k ochraně rostlin.

(vefi)

Pesticidy škodí včelám! – tvrdí nezávislý výzkum

ŠUMPERK – Ekologičtí zemědělci přivítali zákaz používání tří druhů pesticidů ze skupiny neonikotinoidů, který platí od počátku prosince. Jejich likvidační dopad na včelstva nyní potvrdila i studie Výzkumného ústavu včelařského.

Ze studie zveřejněné v říjnu loňského roku vyplývá, že laboratorní i polní výzkum jednoznačně prokázal vedlejší subletální účinky neonikotinoidů na včely a další užitečný hmyz na úrovni jedinců. „Experimentální odběry 13 vzorků pylu ze včelstev, žijících na různých místech České republiky, prokázaly nález dvou neonikotinoidů, dvou dalších insekticidů, pěti fungicidů a dvou herbicidů. Pláštový pyl jako potrava vývojových stádií včel může ovlivnit jejich vývoj a přispět při kombinaci více negativních faktorů k zániku včelstva,“ píše se ve zprávě Výzkumného ústavu včelařského.

„Evropská komise si na rozdíl od velkoagrárníků uvědomuje škodlivý vliv neonikotinoidů na včelstva a je to jeden z dalších slibných signálů vývoje evropského zemědělství. Jeho úroveň skutečně nelze posuzovat jen podle suchých čísel nákladů

a výnosů, je třeba brát v potaz i externalitu, mezi které patří právě i negativní vliv používání syntetických postřiků a hnojiv pro ochranu a výživu rostlin. „Vymírání včel je jen jedním z negativ, jež mají pesticidy na svědomí,“ sdělila Nesrstová. Zákaz používání trojice neonikotinoidů (klothianidin, imidakloprid a thiametoxam) je tak důležitým krokem k zpomalení intenzivní chemizace zemědělství a záchraně nezbytných opylovačů. Výroba více než tři čtvrtin veškerých potravin na nich totiž závisí.

Podotkla přitom, že ekologičtí zemědělci už dávno upozorňovali na nepříznivé vlivy používání syntetických postřiků a hnojiv pro ochranu a výživu rostlin. „Vymírání včel je jen jedním z negativ, jež mají pesticidy na svědomí,“ sdělila Nesrstová. Zákaz používání trojice neonikotinoidů (klothianidin, imidakloprid a thiametoxam) je tak důležitým krokem k zpomalení intenzivní chemizace zemědělství a záchraně nezbytných opylovačů. Výroba více než tři čtvrtin veškerých potravin na nich totiž závisí.

Od 1. prosince zakázané pesticidy se používaly k moření osiva kukuřice, slunečnice a řepky. Mají tyto plodiny chránit před hmyzími škůdci a omezovat tak ztráty úrody. Na škodlivý vliv neonikotinoidů na včelstva upozorňovali především francouzští včelaři. Zejména v rostlinách s krátkou vegetační dobou, jako je slunečnice, se dostávají do nektaru a včely jsou dezorientovány a následně se ztrácejí.

Povolí ministerstvo pěstování modifikovaných plodin?

ŠUMPERK (13. ledna 2014) – Ekologičtí zemědělci se znepokojením sledují snahy ministerstva životního prostředí (MŽP) liberalizovat legislativu týkající se genově modifikovaných organismů (GMO).

Otázkou je, jak se k předloze nyní postaví nový ministr. „Doufáme, že nové vedení ministerstva účelnost této novely přehodnotí a práce na ni ukončí, ačkoliv už doposud stála hodně peněz v podobě platů úředníků, kteří na ní pracovali,“ dodala Nesrstová.

V loňském roce se stalo Regionální centrum PRO-BIO Jižní Morava realizátorem projektu „Veřejná kontrola ekofarmy“ z Fondu podpory ekologického zemědělství KEZ, o. p. s. Ekologičtí zemědělci, laická veřejnost, školy nebo rodiny s dětmi mohli navštívit hospodářství klientů KEZ: farmu Košík, Ing. Vladimíra Kamíra ve CHvalšínách, Moniku Menčíkovou v Šonově, Ing. Oldřicha Menšíka v Kunčicích p. O. a Ondřeje Podstavka u Borohrádku. Mohli sledovat postup kontrolora a seznámit se se systémem pravidel, která po ekozemědělci vyžaduje zákon. Kontrola obchodní společnosti PRO-BIO Staré Město je zachycena v reportáži Bio 9/2013.

Odcházející vedení ministerstva životního prostředí se například hájí, že hlavním cílem novely zákona 78/2004 Sb. je odstranit povinnosti, které údajně jdou nad rámec příslušné směrnice EU při zachování spolehlivosti hodnocení rizika nakládání s GMO. Jedná se především o zrušení oznamování nových GMO v 1. kategorii rizika uzavřeného nakládání na pracovišti, které již bylo předmětem předchozího oznámení, a zrušení havarijních plánů pro 1. kategorii rizika.

Ministerstvo zároveň tvrdí, že česká legislativa je v této oblasti přísnější než evropská. „Jedním dechem však v důvodové zprávě k připravované novele dodává, že v souvislosti s nepřijetím navrhované právní úpravy nehrozí žádná rizika. Je potom otázkou, proč tedy úředníci novelu připravují,“ ptá se znepokojeně Nesrstová.

Znepokojivé rovněž podle ní je, že novella zkracuje i dobu povinného uchovávání dokumentace o uzavřeném nakládání s GMO. Snaha MŽP liberalizovat legislativu ohledně GMO po vzoru EU je podle ekologických zemědělců o to podivnější, že sama EU chce kompetence v rozhodování o případném zákazu GMO naopak přenechat národním vládám. Souhlasil s tím už i Evropský parlament.

V Evropě přitom o GMO není příliš velký zájem a na celosvětové produkci těchto plodin má region pouze nepatrný podíl. V současnosti se v EU pěstuje pouze kukuřice odolná vůči hmyzu, konkrétně v Česku asi na 3000 hektarech. V osmi zemích EU je pěstování zakázáno. Jsou to Rakousko, Bulharsko, Německo, Řecko, Maďarsko, Itálie, Polsko a Lucembursko.

(vefi)

➡ Aby pochopili, že opravdu nejde mít v únoru česká biorajčata či brokolici a v dubnu nové biobrambory...

FRANTIŠEK MATOUŠEK, Brzkov – Vysočina

Rostlinná produkce – pěstování bylin (léčivé rostliny), obilovin (pohanka, špalda, netradiční plodiny), zeleniny a brambor. Prodej zeleniny, pěstování na zakázku.

☺ Mne neustále těší práce venku, v přírodě i v mém lese... Se změnami, které přináší počasí se musí počítat a hledat stále kompromisy. Drtila mne neustálá nejistota před úředníky, stále jsou nové předpisy a zákony, které nás, ekologické zemědělce, víc a více svazují...

☹ Do roku 2014 bych si přál snížit administrativu. Kdyby to šlo, zajistit více autenticity pro biopotraviny. Abychom z obalu věděli, kdo vypěstoval obilí, pohanku, kukuřici, slunečnici a samozřejmě i zeleninu a ovoce.

Pesticidy škodí včelám! – tvrdí nezávislý výzkum

➡ Svaz ekologických zemědělců odmitá jako účelové námitky například některých zástupců Agrární komory, že rozhodnutí Evropské komise je neuvážené, protože zkomplikuje zemědělcům život, může jim zvýšit výrobní náklady a vést k užívání starších, přírodě škodlivějších látek. Zemědělci, kteří zakázané pesticidy dosud používali, se nyní musí smířit s nižší úrodou a šířením některých škůdců. Varovali proto už, že se vrátí k používání starších insekticidů, které jsou ekologicky méně šetrné. Hrozí prý také růst dovozu potravin ze třetích zemí, kde látky povolené zůstávají.

„Ekologičtí zemědělci přitom ukazují, že to jde i bez nebezpečných hnojiv a ochranných prostředků,“ podotkla Nesrstová. Snížení počtu umělých látek v zemědělství je vždy krokem k vyšší bezpečnosti potravin. Skupinou, kde jsou syntetické přípravky z výrobního řetězce vyloučeny, jsou

biopotraviny. Jejich výroba probíhala "bez chemie" po tisíciletí. Ekologické zemědělství v České republice bez včelstev nemůže fungovat, přesto biomed není častým produktem.

Pro produkci biomedu platí přísná pravidla, která například určují umístění úlů v patřičné vzdálenosti (minimálně 3 km) od polí s plodinami, které poskytují významný zdroj nektaru a pylu a jsou ošetřovány pesticidy (řepka, slunečnice, intenzivní sady apod.). Stanoviště včelstev je třeba volit tam, kde se hospodářsky ekologicky nebo jsou lesní porosty. Vzhledem k tomu, že u nás je hustá zástavba, hojný průmysl a na téměř 90 % zemědělské půdy se intenzivně hospodářství, není vhodných lokalit pro produkci biomedu mnoho. Certifikovaných včelařů je v republice patnáct.

Články připravila Vendula Fižová
FOTO – redakce Bio

Registr ekologických podnikatelů spoštěn

Tato aplikace zpřístupňuje veřejné údaje o subjektech podnikajících v ekologickém zemědělství, kterým Ministerstvo zemědělství udělilo registraci podle zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství. Zobrazeny jsou pouze subjekty, jejichž registrace je dosud platná. Můžete si ověřit, zda vás někdo nebalamutí: <http://eagri.cz/public/app/eagri>.